

Лілова Олена
(Запоріжжя)

Центр ренесансознавства міста Тур

Моє знайомство з Центром ренесансознавства міста Тур (Centre d'Études Supérieures de la Renaissance) відбулося восени 2007 року завдяки гранту на наукове стажування, наданого фундацією „Дім гуманітарних наук” („Maison des Sciences de l'Homme”), що є підрозділом Міністерства вищої освіти і науки Франції.

Історія Центру розпочалася 1956 року разом із відкриттям у місті Тур – яке, до речі, у XV-XVI ст. було столицею Французького королівства – бібліотеки ренесансних художніх текстів та літературно-критичних джерел з ренесансознавства. Нині Турський центр, що став одним із найавторитетніших і найпотужніших дослідницьких закладів Франції, має подвійний статус. Він є навчально-дослідницьким підрозділом університету Франсуа Рабле міста Тур (цікаво, що сам університет приблизно на 20 років молодший за Центр) і, водночас, структурною одиницею Національного центру наукових досліджень (Centre National de la Recherche Scientifique).

Сьогодні Центр об'єднує близько п'ятдесяти співробітників-науковців, кожен з яких працює у складі однієї або кількох з дев'яти дослідницьких груп: „Історія”, „Історія мистецтва (архітектура / живопис / скульптура / іконологія)”, „Історія книги”, „Гуманізм, науки, знання”, „Французька та неолатинська література”, „Національні літератури і типи ментальності”, „Європейський театр”, „Музикознавство” та „Філософія”. Результати своїх наукових пошуків співробітники Турського Центру представляють на колоквиумах, конференціях, тематичних

семінарах, круглих столах, організація і проведення яких є одним із пріоритетних напрямків діяльності цієї інституції. Протягом року в Центрі відбувається близько десятка подібних заходів. Окрім цього, двері лекційних залів Центру гостинно відкриті для виступів провідних французьких і закордонних ренесансознавств – гостей Тура.

Робота Центру здійснюється в рамках загальної Програми наукових досліджень, що складається на чотирирічний термін з урахуванням тематики досліджень кожної із команд Центру. Зокрема, програмою на 2004-2007 роки закладено наступні чотири вісі наукового пошуку. Перша з них – **сучасність та універсальність ренесансних вчень** – передбачає вивчення Відродження як історико-літературної доби, а також дослідження специфіки розвитку тогочасної музики, мови, літератури, наукових практик (медицини, математики, небесної механіки, архітектури, навігації тощо). Друга вісь – **вияви і практики *vita activa* та *vita contemplativa*** – спрямовує дослідницький пошук у напрямку з'ясування ідеологічних засад активного та споглядального способів життя в гуманістичному та філософському дискурсах Ренесансу, а також виявлення особливостей фіксації цих форм життя в архітектурі, літературі, музиці тощо. Третя вісь – **влада та гуманістичні вчення у сценічному втіленні** – концентрує зусилля науковців навколо вивчення політичного та дипломатичного дискурсів тогочасся, специфіки розвитку європейського ренесансного театру, форм і засобів зображення влади у творах мистецтва. В рамках цього напрямку ренесансних студій також осмислюється сутність, динаміка, особливості розвитку архітектури в Європі доби Відродження. І, зрештою, четверта вісь – **текстові втілення і культурні трансфери** – закладає напрямок дослідницької діяльності, пов'язаний з вивченням умов виготовлення, розповсюдження та збереження книги у XVI ст. Увага науковців фокусується також на виявленні особливостей читацького сприйняття як тогочасного тексту, так і античних або

середньовічних текстів, тобто, простежується специфіка так званих культурних трансферів у діяхронічному зрізі. Особлива увага приділяється з'ясуванню основних засад та об'єктів перекладацької діяльності в добу Відродження. Окремий відрізок даної вісі координат слугує дослідним майданчиком з вивчення особливостей ренесансної мовленнєвої поведінки та жанрів літератури.

Зазначимо при цьому, що спільним горизонтом в програмах досліджень кожної з команд Центру постає тема „**Ренесанс в долині ріки Луари**”, розробка якої спрямована, зокрема, на дослідження й збереження культурної спадщини регіону, донесення до уваги місцевих мешканців та туристів значення й цінності ренесансних пам'яток архітектури, скульптури, літератури, музики, наукових розробок і відкриттів, географічно пов'язаних із даною місцевістю.

Таким чином, Програма наукових досліджень Турського центру, що охоплює весь спектр наукових пошуків цієї установи і розподіляє їх за чотирма основними напрямками, при цьому жодною мірою не йдучи всупереч логіці дослідницьких стратегій її окремих команд, переконливо демонструє, що **міждисциплінарність** є однією з провідних засад науково-дослідної діяльності Центру.

Окрім цього, з 1991 року за підтримки Міністерства культури Франції та Національного центру наукових досліджень на базі Турського центру реалізуються ще дві дослідницькі програми. Перша з них (в рамках діяльності дослідницької групи „Історія книги”) спрямована на каталогізацію ранніх друкованих текстів Франції та створення „віртуальної бібліотеки гуманістики”. Друга програма, що має назву “Річеркар” („Ricerca”) і виконується в межах діяльності групи „Музикознавство”, націлена на те, щоб описати та ввести до загальної бази нотні тексти доби Ренесансу. Ця робота пов'язана із ґрунтовним дослідженням змісту ренесансних музичних творів, аналізом можливостей

і специфіки звучання тогочасних інструментів, з'ясуванням естетичних принципів написання та інтерпретації музики в добу Відродження.

У Центрі ведеться постійна робота з упорядкування та редагування кількох періодичних спеціалізованих видань (*Le Journal de la Renaissance; Épitome Musical; Études Renaissances*), а також тематичних збірок (*De Architectura; De Pétrarque à Descartes; Theta. Tudor Theatre; Le Savoir de Mantice*), що укладаються за результатами роботи конференцій, здійснених проектів тощо. Найновіші випуски деяких із названих видань віднедавна доступні для ознайомлення в Інтернет-мережі на сайті Центру (<http://www.cesr.univ-tours.fr>). Водночас, Турський Центр продовжує плідну співпрацю з кількома французькими й іноземними видавництвами з упорядкування та підготовки до друку наукових розвідок своїх співробітників.

Надзвичайно важливою сферою діяльності Центру ренесансознавства є освітній процес. Як один із навчально-дослідницьких підрозділів університету Франсуа Рабле міста Тур, Центр бере участь у підготовці фахівців-гуманітаріїв (за рівнями магістратура, аспірантура), не лише активно залучаючи до навчального процесу французьких науковців, а й запрошуючи відомих ренесансознавців із-за кордону для читання лекційних курсів, участі в проведенні Днів науки (*Journées d'études*), роботи у складі комісій із захисту дисертацій тощо.

Так, зокрема, на основі дворічної магістерської програми „Мистецтво, літератури, мови, цивілізації (розділ: „Ренесанс”)” Центр готує фахівців за двома спеціальностями: „Гене́за сучасної Європи” (*Genèse de l'Europe moderne*) та „Письмовий культурний спадок: історія і практика видавництва” (*Patrimoine écrite: histoire et pratique de l'édition*). Центр усіляко заохочує своїх студентів до навчання щонайменше протягом одного семестру в одному із закордонних партнерських центрів ренесансознавства, наголошуючи на важливості набуття такого

VI. Рецензії, огляди, повідомлення

досвіду для усвідомлення майбутніми фахівцями приналежності до загальноєвропейської культурної традиції. Турський Центр має офіційні двосторонні домовленості щодо прийому іноземних студентів з університетами Берліна, Лондона, Будапешта, Болоньї, Саламанки, а також з навчальними закладами бельгійських міст Левен та Льєж. Центр ренесансознавства міста Тур пишається тим, що студенти і дослідники з-за кордону складають в середньому п'яту частину від загальної кількості його відвідувачів протягом року.

Не можна не сказати окремо про прекрасну бібліотеку Центру, яка на сьогодні нараховує близько 50 тисяч видань, з яких понад 4 тисячі є текстами XV-XVII ст. Бібліотека постійно поповнюється новими випусками спеціалізованих журналів, монографіями, новітніми виданнями ренесансних текстів, збірниками матеріалів міжнародних конференцій з ренесансознавства, що проводяться по всій Європі, тощо. У бібліотечних фондах Центру зберігаються колекції мікрофільмів та мікрокарток, фототека з історії французької і європейської архітектури, спеціальна (одна з найкращих у Франції) бібліотека з музикознавства (4000 видань та кілька сотень мікрофільмів). Завдяки Інтернет-мережі бібліотека Центру пов'язана з каталогами усіх бібліотек міста Тур, а також із загальним бібліотечним каталогом Франції, що дає можливість співробітникам-науковцям замовляти і в короткий термін отримувати книги з будь-якого куточка країни. Якщо ж потрібної книги немає у бібліотечних фондах Франції, її можна замовити, скориставшись послугами міжнародного абонементу.

До послуг студентів, аспірантів, усіх відвідувачів Центру тут функціонує мультимедійна зала, обладнана всіма необхідними технічними засобами пошуку та обробки інформації, що ними доводиться користуватися в процесі дослідницької роботи. У короткотермінових планах Центру – розширення бібліотечних приміщень, встановлення пункту

нумеризації (цифрового перетворення тексту), збільшення кількості місць у мультимедійній залі.

Безперечно, діяльність Центру ренесансознавства міста Тур не була б такою злагодженою і плідною без сумлінних зусиль усіх членів його колективу – не лише науковців, а й інженерів, бібліотекарів, секретарів, технічного персоналу. Всі ці люди створили у Центрі дивовижно приязну атмосферу взаємодопомоги, щирої зацікавленості, розуміння того, що всі роблять спільну справу. Гість Центру ренесансознавства міста Тур буде вражений тим, наскільки дух авторитетної академічної установи, якою насправді є Центр, може бути просякнутий щирою привітністю, сповнений якимось родинним теплом та чарівливим відчуттям радості буття.